

I 11.811

SERBATÓREA DE 50 DE ANI

A

LICEULUI „CAROL I“

DIN

CRAIOVA

(Te Deum.—Discurs.—Festival.—
Decorațiune.—Felicitări)

DE

G. I. BUȘILĂ

Directorul Liceului.

CRAIOVA

Tipo-Litografia Națională Rallan și Ignat Samitea

1903.

SERBĂTOREA DE 50 DE ANI

A

LICEULUI „CAROL I”

DIN

CRAIOVA

(Te Deum.—Discurs.—Festival.—
Decorațiune.—Felicitări)

DE

G. I. BUȘILĂ

Directorul Liceului.

I 11.811

CRAIOVA

Tipo-Litografia Națională Rallian și Ignat Samitea

1903.

Câte-va cuvinte înainte

Incă de la începutul prezentului an scolar, s'a pus de mine în circulațiune idea **serbătorirei celor 50 de ani de viață a acestui liceu.**

Imprejurările au făcut ca această serbătoare, dorită și așteptată de toți: profesori, foști și actuali elevi, să se amâne cât-va.

În Decembre 1902, în o ședință a plenuului profesorilor, punând în discuțiune în mod oficial această cestiune, toți colegii au primit-o cu entusiasm, alegând, pentru acest scop, un comitet compus din profesorii **G. Protopopescu, M. Metzulescu, C. Fortunes-cu-Nic.,** și maestrii **El. Michailescu, T. Georgescu, I. Soloviu,** sub presidența mea.

Acest comitet a hotărât, mai întâiu, ziua de 26 Ianuar a. c. pentru această serbătoare. Apoi, ivindu-se câte-va greutăți, el a fixat-o definitiv la **2 Februar** curent, când s'a și ținut.

Pentru organizarea serbătorii, comitetul s'a împărțit în două: **profesorii** cari s'au ocupat cu partea privitoare la **publicațiuni,** și **maestrii** cari s'au îngrijit de cea referitoare la **festival.** D-l **T. Georgescu,** afară de acesta, a făcut singur **decorațiunea.** Tote acestea s'au petrecut sub conducerea și supraveghierea mea.

Profesorii au dat concursul posibil acestei serbători.

Elevii, adânc mișcați de importanța actului, au lucrat foarte mult și benevol pentru reușita serbătorei.

Căldușiți de acest scop și însufleșiți de aceste sentimente, toți, profesori și elevi, am așteptat cu nerăbdare ziua de **Duminică 2 Februar** curent, destinată pentru serbătorirea celor **50 de ani de viață a liceului nostru**.

În fine, această mărétă și sosit. Primele rațe ale ei anunțau o și frumoasă și senină ca și activitatea pe jumătate seculară a școlei.

Atunci am adresat telegrame, anunțând evenimentul și mărturisind respectul și devotamentul nostru, **M. S. Regelui**, Augustul Patron al Liceului, **D-lui D. A. Sturdza**, Primul Consilier al Coronei, și **D-lui Sp. C. Haret**, Capul învătămintului.

În urmă, am intrat toți în serbătore, care a durat întreaga și de **2 Februar** curent. Ea va rămâne memorabilă pentru cei viitori, după cum a fost înălțătore pentru cei din trecut și mișcătore pentru cei prezenți.

Dar să arătăm cum s'a serbat această și.

Serbătore a început cu **Te Deum** și **Discurs**, s'a continuat cu **Festival**, s'a terminat cu **ilumi-națiune**.

În tot timpul s'au primit **felicități** și școla a fost **decorată**. **Discursul** a fost compus și pronunțat de mine, **Te Deum-ul**, **Festivalul** și **Decorațiunea** sunt descrise, iar **felicitățile** sunt transcrise de mine.

G. I. Bușilă.

Craiova, 3 Februar 1903.

A.

TE DEUM-UL.

Serbarea de 50 de ani a Liceului «Carol I» din Craiova s'a început la ora 9 a. m., cu un *Te Deum* oficiat în amfiteatrul scôlei, frumos decorat și având pe păriletele din fund portretele *M. M. L. L. Regelui* și *Reginei* și ale *A. A. L. L. R. R. Principele Ferdinand* și *Principesa Maria*. Erau de față toți profesorii și elevii, precum și public.

În public, afară de autoritățile administrative, au fost foarte mulți foști elevi ai liceului nostru. Printre aceștia, s'au aflat D-rul *G. Spineanu* și institutorul *C. Spineanu*, singurii din alte localități, veniți a-nume, unul din Bucuresci și altul din T.-Severin, pentru a fi prezenți la această serbătoare a scôlei, în care au primit instrucțiunea secundară.

La *Te Deum-ul* oficiat de preotul *G. Mihălcescu*, s'a oferit să ia parte d-l *I. Ilarian*, acum în retragere, fost aci maestru de Musică Vocală, singurul în viață dintre cei ce au servit la acest liceu și îi cunosc de viu în întregime, începutul și activitatea. Ast-fel, el a asistat la facerea vechei clădiri, el a

vădut totă evoluțiunea liceului, el a funcționat la această scoolă timp de peste 30 de ani. Acastă benevolă mărturisire de pietate către institutul nostru de cultură, a fost emoționantă pentru noi toți.

După acesta urmă *discursul*.

B.

DISCURSUL.

Mai înainte de a insera *discursul*, trebuie să declar și rog să mi se țină în seamă cele ce urmează:

Partea referitoare la istoricul liceului, am scos-o din arhiva respectivă unde se află și un important raport, cu privire la trecutul acestuia, făcut Ministerului de Culte și Instrucțiune publică, la 1893, de directorul de atunci d-l *Sc. C. Mateiescu*.

Faptele din acest discurs sunt de domeniū istoric. Apreciările 'mi aparțin. De aceea 'mi și iaū răspunderea lor, pōte grea față de alții, de sigur ușorā față de foștii elevi ai acestui liceū. Și acesta va fi pentru mine o mare mângăiere.

Cât se atinge de unele porniri pōte prea expansive, rog ca ele să se ierte, știut fiind cât e de greu, în ast-fel de ocațiuni solemne, a 'ți stăpāni sentimēntalitatea, mai ales când e vorba de o instituțiune căreia 'ți dai tōtā mintea și inima și cu care 'ți legi întreaga viață.

*Distinsă Asistență,
Stimați Colegi,
Iubiți Elevi.*

I.

Poporul nostru și datoresce existența sa de șapte-spre-dece ori seculară la nordul Dunărei de Jos și între Carpați nu numai superiorității originii sale, nu numai ideii de sine însuși și convingerei de ceea ce este al său, nu numai tenacității rasei sale, dar și puterilor sale fizice, calităților sale morale și darurilor sale intelectuale.

Românii, ca să trăescă atât timp, au trebuit să aibă o frumoasă moștenire de la strămoșii lor, o vedită cunoștință de ei și de dreptul lor istoric, o neînvinsă putere de stăruință, o mare sumă de însușiri corporale, un însemnat sentiment religios, o netăgăduită dezvoltare mintală.

Deci, *ereditatea, conștiința de sine, perseveranța, forța, credința, cultura* au salvat și vor păstra pe Români.

II.

Din acești factori indispensabili ai existenței noastre și a ori-cărui popor, noi luăm unul, pe cel din urmă, *cultura*, al cărei izvor este *școala*.

În evoluțiunile sociale și individuale, *școala* asigură o *conservare*, determină un *progres* și îndeplinește o *reformă*. Conservarea este cea *națională*, progresul este cel *cultural*, reforma este cea *mintală*.

De aceea și noi, numai atunci am putut fi siguri cu desăvârșire de noi, numai atunci am avut mijlocele de a înainta, numai atunci am fost în stare a primi schimbări binefăcătoare, când am avut *școală*.

III.

Scôla română, cu începuturile ei modeste și sfiicioase din secolele precedente, n'a putut să 'și capete o ființă a ei de sine, o individualitate distinctă, un rol decisiv, de cât în secolul care a trecut. Atunci dânsa s'a organizat, s'a pus pe baze naționale, a devenit instituțiune de stat și a început a 'și îndeplini adevărata ei misiune. *Resultatele ei* s'aũ vădut repede: starea economică, socială, morală, culturală și politică s'aũ schimbat. *Ómenii mari* produși de ea aũ efectuat fapte extraordinare pentru progresul și fericirea Românilor. Când *evoluțiunea* n'a fost de ajuns pentru realizarea aspirațiunilor lor românesci, ei aũ recurs la *revoluțiune*, care ne a apropiat și înlesnit reformele vieței de stat.

Ast-fel noi, numai mulțumită scôlei române, făcurăm în 80 de ani, de la 1821 și până astă-đi, progrese uimitóre, pe cari alte popóre le aũ realizat în curs de secole. În acest timp, noi am trăit patru secole de vieță politică: întâiul de la 1821—1848, al doilea de la 1848—1859, al treilea de la 1859—1881, al patrulea de la 1881 până în prezent. În acești 80 de ani, noi scăparăm de Fanarioți prin o revoluțiune, obținem Domni pămînteni, arserăm Regulamentul Organic și scuturăm jugul turcorusc prin o nouă revoluțiune, făptuim Unirea, creăm România, întronăm glorioasa Dinastie străină, ne dădurăm Constituțiunea, purtarăm Răsboiul, înălțarăm Regatul și încoronăm pe Rege, pe Marele Carol I, amicul respectat, vizitat și invitat al marilor capi de state, aliatul căutat a doi împărați și un rege.

Tot scôla română ne a dat *idea* și ne a insuflat *sentimentul naționalității și al solidarității* némului

românesc. Numai prin ea, am putut cunoște grupurile române de sub corónă Austro-Ungariei, Rusiei și Turciei; numai ea a creat astă-zi la noi o *cesiune transilvănénă, basarabénă, macedonénă*; numai ei 'i datorăm că acum putem vorbi de *unitate națională, de revendicări naționale, de interese românesce, de românism*, aspirând neconținut a întregi corpul din care noi, Românii liberi, nu suntem de cât o mică parte.

IV.

Scóla olténă, fiica scólei române, a lucrat, în acest timp, pe întrecute cu ea la cultivarea și ridicarea Oltenilor. Rolul ei a fost completarea activității și operei mamei sale: căci acolo unde o muncă prea estinsă și prea îndepărtată nu putea să dea imediat róde simțite și binefăcătore, o încordare locală de puteri era suficientă pentru rezultate multumitoare și chiar progrese vedite. Acésta s'a făcut prin scóla olténă.

Nu e nici o exagerațiune a spune că inițiatorii, apostolii și martirii marilor mișcări românesce, cari și-au avut punctul de plecare saū teatrul de acțiune în Oltenia, aū fost elevii acestei scóle.

V.

Scóla craiovénă urmă în totul mamei sale, scóla olténă. Intr'un cerc mai restrâns, prin concentrarea forțelor sale, ea desăvârși lucrarea prea generală a scólei române și intermediară a scólei oltene. Ea a dat ast-fel țarei o mulțime de bărbați preparați pentru *acțiune*, pentru *idei*, pentru *reforme*. Aceștia aū merite mari la recunoștința posterității.

Organul cel mai important al sc lei craiovene pentru atingerea acestui scop  i ob inerea acestor rezultate, a fost *Liceul Craiovei*.

VI.

Distinsă Asisten ,

Liceul Craiovei are acum o existen  de 50 de ani scolari, de 50 de ani de activitate ca scólă secundară în strictul  i adevăratul  n eles al cuv ntului.

Pentru a îndepărta ori-ce nedumeriri în ac st  privin , să mă explic. Acest lice , înainte de finea anului 1851, a fost numai o scólă secundară, mai mult sa  mai puțin completă, mai bine sa  mai rău organizată. Numai de la 10 Decembrie 1851, el a început a fi organizat  i a func iona ca lice . Fiind-că la acest lice  a fost o întrerupere de cursuri în anul scolar 1853—1854, urm z  că acum s' u împlinit 50 de ani scolari, pe cari el 'i numără la activul său, adecă 1851—1853  i 1854—1902.

VII.

Acest fapt, precum  i incontestabilele servicii aduse de acest lice  Craiovei, Olteniei  i României, ne- u făcut pe mine, pe profesori  i elevi, să 'i sărbătorim *semicentenarul*.

F c nd ac st  serbare, ne-am g ndit să vă invităm  i să vă asociem la ea  i pe Domniile-V stre, cari sunte i aprópe to i, direct sa  indirect, fiii sufletesci, cari sunte i to i amicii acestui institut de cultură, ca ast-fel solemnitatea să fie  i mai generală  i mai unanimă  i mai m r  .

În această serbare, mișcătoare pentru unii, instructivă pentru alții, înălțătoare pentru toți, să cuvîne să ne aruncăm o piósă aducere aminte asupra trecutului acestui liceu, pentru ca unii să revedem, iar alții să audim și să cunoșcem activitatea lui.

Ascultând expunerea vieții scólei nóstre, póte că vor fi unii cari se vor recunósce și se vor transpune chiar, prin imaginațiune, în timpurile și situațiunile pe cari le voiú desfășura; póte că vor fi alții cari vor regreta că sórta nú i-a favorisat să facă parte din falanga acestei scóle, printre cari sunt eú, cel d'întâiú; de sigur însă că toți veți rămáne cu convingerea nestrămutată a încontestabilelor ei rezultate și servicii și veți revindeca onórea de a contribui la viitórele ei progrese.

Acéstă expunere va fi o istorie adevărată pentru cei ce o cunosc, o legendă minunată și fermecătoare pentru cei ce numai o aud. Din ea se va desprinde perspectiva viitorului acestui liceu.

VIII.

Liceul Craiovei a fost supus, din punctul de vedere al organizațiunei, următoarelor regimuri: I) *Regimul Regulamentului* al cărui organ în materie de învățămînt a fost *Eforia scólelor*, care a ființat până la 1862, când tóte scólele au trecut sub directa administrațiune a Ministerului de Instrucțiune; II) *Regimul legilor*: a) *Legea de Instrucțiune de la 1864*; b) *Legea de Instrucțiune de la 1898*; c) *Legea de Instrucțiune de la 1900*; d) *Legea de Instrucțiune de la 1901*.

IX.

Acest liceu care s'a început la Decembrie 1851, a fost precedat de o *scólă secundară*. Acesta formézá,

ore-cum, *originile* scólei nóstre, cari se cuprind în activitatea culturală desfășurată aci între 1826 și 1848.

Acest învățămînt secundar, numit *umanior*, și-a luat începutul în *Scóla de la Obedénu*, s'a continuat în *Scóla de la Madona-Dudu* și s'a sfîrșit în *vechiul local al liceului nostru*.

X.

Scóla de la Obedénu este fórte veche. Intre 1826 și 1829, acéstă scólă avea, pe lângă clasele primare, și o clasă mai înaintată de învățături, o *clasă umanióră*, la care propunea *Stanciu Căpățînénu*. Acésta e prima clasă secundară în Craiova. Ea constituie începutul acestui învățămînt în Oltenia. Până la 1831, numărul claselor umanióre ajunsese la trei.

Aci se opresce activitatea *Scólei de la Obedénu*.

XI.

Scóla de la Madona-Dudu este continuarea *Scólei de la Obedénu*.

La 1831, *Scóla de la Obedénu* se mută în chiliile bisericeii *Madona-Dudu*, puse la dispozițiunea ei de Epitropii acestui așcdămînt. Tot atunci, *clasele umanióre* formară *scóla de învățămînt secundar*, luând titlul de *Scóla centrală din Craiova*, pe care 'l păs-trară până la 1848.

La 1832, *St. Căpățînénu* fu numit de *Eforia scólelor. inspector al Scólei centrale din Craiova*, cum am dice astă-đi *director*, funcțiune pe care o ținu până la 1837.

La 1833, *Eforia scólelor* uniformisă învățămîntul umanior din Craiova cu cel din București și insti-

tui un *Comitet de inspecțiune al scólelor din Craiova*, compus din *Iordache Otelelișanu, Ștefan Jianu și Prefectul*, care era și președinte.

Pentru a înțelege acestea, e bine să ne amintim că atunci erau în tot principatul Valachiei două scóle secundare: cea de la Craiova și cea din București sau Sf. Sava. Ast-fel a fost până la 1859.

Anul 1837 indică un progres însemnat pentru învățămîntul secundar din Craiova, căci atunci *Eforia scólelor* înființă clasa a patra de umanióre și lărgi programul scólei centrale de aci. Acéstă organizare dură până la 1846. Ea contribui ca învățămîntul secundar să se completeze întru cât-va.

Cu ocasiunea acestei organizări, a fost adus de la Cerneți *Ion Maiorescu* și a fost numit *inspector al Scólei centrale din Craiova*, funcțiune pe care a îndeplinit-o până la 1848.

Profesorii cari aũ servit la acéstă scólă aũ fost: *Stanciũ Căpăținenu, Aron Florian, Alexandru Visamont, Constantin Mundaniotu, Costache Leca, Chiriță Barbovici*, ȕis, prin schimbarea numelui, *Vrăbiescu, Ion Maiorescu, Demetru Serghiad, Ión Gross, Jules Dufour*.

Ast-fel se încheie activitatea *Scólei de la Madona-Dudu*.

XII.

Scóla centrală instalată în clădirea ticeului termină evoluțiunea claselor umanióre la Craiova.

În Iulie 1842, *Scóla centrală* se mută de la Madona-Dudu în vechia, pe atunci de curând și parțial terminată, clădirea liceului nostru.

Dar să vorbim mai întâiũ, în puține cuvinte, despre construirea vechiului local al acestei scóle.

XIII.

Încă de la 1832, *Eforia scólelor* 'și propusese să construescă în Craiova un local pentru *Scóla centrală*. Ea fusese provocată la acésta prin împrejurarea că *Iordache Otetelișanu* cumpăraseră, cu banii bisericeii *Sf. Ilie* de aci, un loc, cel pe care se află actuala clădire, curte și grădină a liceului, de la *Barbu Știrbei*, și 'l destinase anume pentru scólă. Pentru ajungerea acestui scop, *Eforia scólelor* institui, la 1834, o *Comisiune de supraveghiere a construcțiunei* compusă din *Iordache Otetelișanu*, *Ștefan Jianu*, *Crăciun Ioanovici* și *Grigore Lăceanu*. În 1834 și 1835 se aprovisionă materialul; în 1836 se termină planul, se aprobă licitațiunea și se începu clădirea, care, până în toamna lui 1837, era aproape finită din roș. Dar, la 11 Ianuarie 1838, *cutremurul de la Sf. Teodosie* făcu mari stricăciuni construcțiunei. Din acéastă cauză, *Eforia scólelor* trimise atunci îndată pe un arhitect ca să se ocupe de reparațiuni. În 1838, 1839 și 1840, se lucră la restaurare și se completară unele părți. În 1841 lucrările se întrerupseră din lipsă de bani. În fine, în Iulie 1842, fiind gata în etagiul de jos 6 sale, *Scóla centrală* părăsi chiliile de la *Madona-Dudu* și se mută în noua clădire, care să și inaugură cu acéastă ocaziune. Dar la 1843, se simți nevoie de a se face alte lucrări de întărire ale construcțiunei, cari se executară tocmai la 1846 și 1847.

În tot timpul construirii localului, curtea rămânând neîngrădită, *Municipalitatea* s'a încercat, în 1844 și 1846, a 'și o însuși pentru a face o piétă de primblare, dar n'a reușit, multumită protestelor energice ale lui *I. Maiorescu*. În urmă s'a făcut gard.

XIV.

Să venim la *Scóla centrală așezată în noul local.*

În anii scolari 1842—1846 ea funcționează normal și pe bazele organizării de la 1837. În anul școlar 1846—1847, *Eforia scólelor* făcu mai multe modificări acestei scóle, cari 'i creau o inferioritate față de *Colegiul Sf. Sava din București*. Din această cauză, se produsură multe, mari și legitime nemulțumiri aci. În Septembrie 1846, Domnitorul *George Bibescu* vizită Craiova și scólele ei, de cari remase foarte mulțumit. El recunoscă dreptatea plângerei Craiovenilor și promise că se va ocupa cu scóla lor centrală. Dar în Septembrie 1847, el făcu o nouă organizare scólelor secundare, óre-cum după modelul liceelor franceze. Acestei organizări fu supusă și *Scóla centrală din Craiova*, care, de aci înainte, se mai numește în acte și *Colegiul din Craiova*. Atunci se înființă o taxă școlară de 8 galbeni pe an pentru elevii secundari.

Dar în Iunie 1848 se proclamă *revoluțiunea la Islaz*. De acolo, capii ei veniră la Craiova, unde *Ion Maiorescu* le dede cel mai mare concurs, plecând apoi, împreună cu ei, la București. În Septembrie 1848, când erau să se deschidă scólele, *Turcii* intrară în Craiova și ocupară localul scólei centrale. Apoi veniră *Rușii*. Din cauza invasiunii și ocupațiunii armatelor străine, precum și a stărei nenorocite create Valachiei în urma revoluțiunii de la 1848, cursurile scólei centrale de aci rămaseră închise de la 1848—1851.

Profesorii cari au funcționat la această scólă, pe lângă unii din cei arătați la *Scóla de la Madona-Dudu*, au mai fost: *Louis-Clément Raymond* și *Gustav Zimmermann*.

Aci se termină existența *claselor umaniore* la Craiova. Acestea sunt *originile liceului nostru*.

XV.

Să arătăm *vięfa și activitatea Liceului Craiovei*.
In intervalul de la 1851—1903, acest liceu a purtat numirile: *Colegiul din Craiova, Gimnasiul din Craiova, Liceul din Craiova, Liceul «Carol I» din Craiova*.

XVI.

Colegiul din Craiova e cea d'întăiu numire oficială dată scólei nóstre la 1851, când, mai limpedindu-se lucrurile, se deschiseră, la 10 Decembre, aci, clasele secundare de către *George M. Fontanin*, numit cu acéstă ocasiune *inspector*. Cu multă greutate s'a putut aduna elevii pentru cele trei clase ce avea atunci colegiul. Ele au început cu 21 elevi, repartisați pe clase dupe etate, nu după cunoscinți. In anul scolar 1852—1853 s'a înființat clasa IV. In anul scolar 1853—1854 colegiul se închise, căci în Octombrie 1853 intrară Rușii în Craiova și ocupară localul scólei, unde 'și aședară spitalul și cancelariile. Toemai la Septembrie 1854 se redeschiseră cursurile. Atunci *Colegiul* luă numirea de *Gimnasiul din Craiova*.

Profesorii cari au funcționat la *Colegiul din Craiova* au fost: *George M. Fontanin, Alexandru Drăgoescu, Teodor E. Nicefor, Basiliu Calloianu, Jules Dufour* și *Gustav Arnold*.

Ast-fel a ființat *Colegiul din Craiova*.

XVII.

Gimnasiul din Craiova e a doua numire oficială dată scólei nóstre.

De la 1854—1858 el funcționează cu patru clase. În anul școlar 1858—1859 se înființează clasa V. În Ianuarie 1859, punându-se în aplicare un nou *program de studii*, personalul didactic se mărește. În Octombrie 1860 se face clasa VI. În anul școlar 1863—1864 se completează liceul, deschizându-se clasa VII. Ast-fel *Gimnasiul din Craiova* se transformă în *Liceul din Craiova*.

Profesorii cari au servit la *Gimnasiul din Craiova*, pe lângă foarte mulți din cei de la *Colegiul din Craiova*, au mai fost: *Carol Diel*, *L. Cl. Raymond*, *Mihail Petrescu*, *Constantin Christescu*, *Pr. Michail Amzulescu*, *Panaite Ioanid*, *Alecu Borănescu*, *Alecu Robescu*, *Ștefan Nicolopol*, *Ion Faur* și *Simeon Michali* și, prin schimbarea numelui, *Michălescu*.

Acésta a fost activitatea *Gimnasiului din Craiova*.

XVIII.

Să ne oprim puțin aci, pentru a vedea ce s'a întâmplat cu *construcțiunea școlii* în decursul funcționării colegiului și gimnasiului, și cum s'a înființat *internatul liceului*.

* * *

Localul școlii, subred de la început, se ruinează cu totul în timpul ocupațiunei turco-rusesci. După plecarea Rușilor, *Eforia școlilor* luă ore-cari măsuri de reparațiuni, cari, în mare parte, rămaseră fără rezultat până în 1857. Atunci lucrările se reluează serios, continuându-se în 1858 și 1859, și terminându-se în 1860. Cu supraveghierea acestor reparațiuni au fost însărcinați de *Eforia școlilor*, *Gri-gore Oteteleşanu* și *Petrache Obedénu*. În 1861 se acomodară salele din etagiul de sus pentru *internat*.

De la această dată până la 1866, nu se mai făcură lucrări importante.

* * *

Să tratăm despre *internat*.

Atât înainte, cât și după 1848, *Eforia scólelor* a dat ajutoare elevilor săraci dar silitori de la această scólă. În 1854, câți-va din acești *stipendiști* fură internați, pe socotéla *Eforiei scólelor*, în pensionul privat al lui *L. Cl. Raymond*. În 1858, 1859, 1860, *stipendiștii* fură internați în pensionul privat al lui *Grigore Michăiescu*. Atunci se creară câte-va burse din fondul fericitului *Eufrosin Poteca*. În 1860, *Eforia scólelor* se hotărî a înființa un *internat* la liceu. Până să se acomodeze, pentru acesta, etagiul de sus al construcțiunei, *internatul* se aședă într'o casă particulară. El începu a funcționa la Noembre 1860, cu 25 de *stipendiști*, sub direcțiunea lui *George Panaiotescu*. În 1861, el se mută la liceu, unde stete până la 1897. În 1864 se numi *provisor* al lui, *George Constant*, care rămase în acest post până la 1888. În anul scolar 1865 -- 1866 au început a se da bursele în *internat* prin concurs.

XIX.

Să ne întórcem la liceu.

În anul scolar 1864 - 1865 se pormulgă prima *lege asupra instrucțiunei publice*, cu care se începu o nouă eră pentru scolî. Această lege, foarte bine cugetată și foarte liberală, a contribuit enorm la ridicarea nivelului cultural al Românilor, la unificarea învățămîntului din ambele principate de curând definitiv unite, și la progresele României. Ea, întru cât privește învățămîntul secundar și superior, a fost în vigóre până la 1898.

E de notat că și după promulgarea acestei legi, *G. M. Fontanin* a continuat a fi în fruntea acestui liceu. Acest distins și învățat bărbat a condus această școală, cu o mică întrerupere, de la 1851 — 1881. Această întrerupere a fost în 1873—1874, când direcțiunea școlii a avut-o *B. Calloianu*.

XX.

Sub ast-fel de auspicii, 'și începu *Liceul din Craiova* viața și activitatea sa. *Liceul din Craiova* e a treia numire oficială a școlii noastre. În 1865 se puse în aplicare un nou *program*, se fixă corpul didactic și se repartisară catedrele. În 1874 se introduse un alt *program*, care fu urmat de *programele* din 1875 și 1876. Crescând mereu numărul aspiranților pentru liceu, s'a înființat la 1877 la clasa I o *divisionară*. Acesta e origina divisionarelor liceului. În fine, la Octombrie 1881 s'a pus în aplicare *programul de studii* care a durat până la 1902.

* * *

Aci e locul a ne ocupa de *biblioteca*.

Biblioteca liceului 'și are ființa de la 1858. Vor fi fost neapărat cărți și înainte de acest timp, dar ele trebuie să fi fost prea puține și neînsemnate. În acel an însă, *Eforia școlilor* trimise școlii noastre pentru *biblioteca* 600 de cărți, multe fiind din dubletele bibliotecii colegiului Sf. Sava din București. În urmă, *biblioteca* școlii noastre s'a mărit mai mult prin donațiuni de cât prin cumpărări. În 1884, un comitet, compus din d-nele *Elena Cornetti*, *Ema Teodorian* și *Adelina Olténu*, organiză un concert care realisă o sumă însemnată de bani pentru *biblioteca*.

Atunci ea se putu îndestra cu cărți și reviste multe și de valoare. Directorul liceului, *B. Calloianu*, deschise, tot în acel timp și pentru același scop, liste de subscripțiune, cari contribuîră mult la înavuțirea bibliotecii. Apoi, Ministerul de Instrucțiune îi trimise în acel an, o mare și frumoasă achizițiune de cărți, făcută anume pentru ea.

Până la 1881 biblioteca a fost în apartamentul directorului, iar de la această dată și până la 1895 ea a funcționat în vechea *sală mare* a liceului dărîmat. Până la 1883 n'a fost bibliotecar oficial. În acel an a fost numit de Ministerul de Instrucțiune, ca atare, d-l *Michail Strajanu*, care a ocupat cu distincțiune această funcțiune până în Septembrie 1902, când s'a demis, în urma trecerei sale la pensiu.

* * *

Cabinetul de Fizică, Laboratorul de Chimie, Colecțiunile științifice și Aparatele de Gimnastică și luără începutul, se organiseră și deveniră folosite scôlei, în această fasă a liceului nostru. — *Cabinetul, laboratorul și colecțiunile* se înființară prin cumpărări făcute de Minister. *Aparatele de Gimnastică* se procurară la 1874 din un fond lăsat în acest scop de reposatul *Ion Grecescu*, fost profesor la acest liceu.

Până la 1895, *cabinetul, laboratorul și colecțiunile* au fost aședate în vechea *sală mare* a liceului dărîmat. *Aparatele de Gimnastică* până la 1898 au fost instalate în grădina din dosul scôlei, sub cerul liber.

* * *

Curtea liceului, în partea din fața construcțiunei, a fost plantată de *Primărie* prin 1869—1870. Plan-

tarea constase în genere din salcâmi, cari, crescând dăduseră naștere unei *grădiniți*, unde *Primăria* pusese bănci și deschisese o primblare pentru public. Între 1872—1874, *grădinița* ajunsese în vâlvă mare: cânta musica, venia public ales.—Dela 1874—1884 ea începu să scadă treptat în importanță, devenind în cele din urmă numai locul de jocuri și distracțiune al copiilor și stațiunea de odihnă a celor certați cu munca și morala. Tot în acest timp, ea servi și ca trecătoare a pietonilor și călăreților, cari scurtau drumul din strada Michaiu Bravul în strada Liceului. Acastă stare de lucruri era intolerabilă din toate punctele de vedere: educațiune și instrucțiune, elevi externi și interni, profesori și cursuri, administrațiune a liceului și a internatului. Ea încetă la 1884 când se împrejmui din nou partea din dosul liceului și se repară stachetul din față. Nu e vorbă, unii recalcitranți mai continuară și de la această dată a frecuenta *grădinița* și a o străbate din o stradă în alta, dar pe nesimțite se curmă acest obicei, astfel că la 1888, când se făcu curței ultima îngrădire, liceul deveni singur stăpîn pe acest teren.

* * *

Acăsta însă era numai de fapt, nu și de drept, căci *Primăria*, afară de dorințele ei de usurpare, manifestate la 1844 și 1846, pe cari le-am văzut, mai ridică, în urma plantațiunei de la 1869 — 1870, pretențiuni că ea este proprietară părții de loc din fața liceului, băsându-se în acăsta pe împrejurarea că făcuse lucrări acolo, și adăugînd că acest teren, care servise de primblare publicului, devenise astfel de utilitate generală. Aceste pretențiuni, reînoite

de mai multe ori, fură părăsite de *Primărie* în şedinţa de la 27 Iulie 1888.

* * *

Profesorii cari au servit, simultan sau succesiv, la acest liceu, între 1863 şi 1885, au fost, pe lângă mulţi din cei de la *Gimnasiul din Craiova*, şi următorii: Păr. *Demetru Brănescu*, Păr. *Nicolae Bălăşanu*, *Ion Bombăcilă*, *George Cernătescu*, *Ion Grecescu*, *Teodor Opreanu*, *George D. Cantorichi*, *George P. Constantinescu*, *Ion Ilarian*, *Michail Mărăcinescu*, *Basilii Rîmniceanu*, *Ferdinand de Settelin*, *Vasile Popescu*, *Demetru I. Popilian*, *Scarlat C. Mateiescu*, *Michail Rîmniceanu*, *Stefan Rudeanu*, *Grigore H. Granda*, *Basilii Nanianu*, *Dr. Ion Banciu*, *George Arghiropol*, *Alexandru Bellivier*, *George Bucurescu*, *Anton Colorian*, *Alexandru Gogu*, *Ion Căpitănescu*, *Luigi Ademollo*, *C. Turăssi*, *Demetru Radovan*, *Michail Strajanu*, *Ion Niculescu*, *M. V. Stăureanu*, *George I. Pitiş*, *George Caliman*, *George I. Buşilă*, *Isidor Selăgianu*, *Emanuel Burbea*, *Michail B. Calloianu*, *Benedetto Franchetti*, *Dr. Elie Antonini*, *Dr. Nicolae Roscovski*.

* * *

Pentru a termina cu *Liceul din Craiova*, să mai spunem ceva de *directorii* şi *secretarii* sei.

La 1881, îmbolnăvindu-se neuitatul *G. M. Fontanin*, fu numit director al liceului *G. P. Constantinescu*. La 1883, acesta dimisionând, se numi în locu-i, pentru a doua oară, *B. Calloianu*, care ţinu această demnitate până la 1885, când muri. Atunci din nou luă direcţiunea şcolii *G. P. Constantinescu*.

Cât se atinge de *secretari*, nu găsim în acte ştiinţe de cât de la 1875.—Pentru cei ce au func-

ționat înainte de această dată, de pe la 1860, am putut stabili o listă din informațiuni culese personal de mine de la vechii elevi și profesori. Această listă cuprinde în ordine cronologică pe *Constantin Poenaru*, *George Eliescu*, *George I. Peșicu*, *Demetru Ioanid*, *Demetru Păunescu*, *Ion Tintorescu*, *Grigore Cuiuiu*. De sigur că ea nu este completă. De la 1875 a servit ca secretar *D. I. Popilian*, care a ținut această funcțiune până la 1886.

Astfel se urma opera *Liceului din Craiova*.

XXI.

Să vedem acum *viața și activitatea Liceului «Carol I» din Craiova*.

În Octombrie 1885, *M. S. Regele* cu ocasiunea venirii Sale aci, a onorat liceul nostru cu Înalta Sa vizită și a făcut însemnate daruri bibliotecii. Atunci, directorul liceului, *G. P. Constantinescu*, exprimând dorința unanimă a profesorilor, a rugat pe *M. S.* să primescă a fi Patronul liceului nostru. *M. S.* a bine voit a agreea această propunere, și, prin un Înalt Decret, urmat de un ordin al Ministerului de Instrucțiune din Noembrie 1885, școala noastră a fost autorizată să poarte numele de *Liceul «Carol I» din Craiova*.

În această din urmă fasă a sa, liceul nostru a mers mereu progresând în toate privințele: *învățământ, organizare, bibliotecă, material de studii, internat, construcțiune, corp profesoral, administrațiune, populațiune, rezultate*.

* * *

Sub *raportul învățământului*, acest liceu ca și celelalte școli similare, a fost supus, până la 1898, regimului *legei de instrucțiune de la 1864*. În 1898

însă, se promulgă *legea învățământului secundar și superior*, lucrată de d-l *Spiru C. Haret*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, care, prin ideile ei liberale și progresiste, nu numai că puneă instrucțiunea Românilor pe o nouă și solidă basă, dar făcea o inovațiune în această ramură de activitate și dezvoltare națională. Ea fu urmată de un *program de studii* care fu pus în aplicare la 1 Sept. 1899. Acastă lege prevedea pentru licee 8 clase, iar pentru ultimile patru clase introducea trifurcarea în secțiunile *clasică, modernă și reală*. Liceul nostru fu din cele 10 la cari se aplică acest *program*.—Dar la 1900, această lege fu înlocuită cu o alta, aceea lucrată de d-l Dr. *C. I. Istrate*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice de atunci, care, păstrând secțiunile, stabilia învățământul secundar pe 7 ani. Ea fu urmată de un *program de tranzițiune* pentru clasele superioare de la îndrumarea dată prin legea de la 1898 la cea creată prin noua stare de lucruri. Acastă lege fu în vigoare, fără regulament, un an, căci la 1901, se reveni cu modificări de amănunte la legea de la 1898.

Regulamentul legii de la 1898, cu mici schimbări, e și astăzi în vigoare.

Programul de studii, iarăși, puțin diferit, este tot cel de la 1899.

Astăzi *Liceul «Carol I» din Craiova* e complet cu 8 clase, dintre cari clasa I triplata, II și III dublate, și la cursul superior cu cele trei secțiuni: *clasică modernă și reală*.

* * *

Ca *organizare*, liceul nostru a funcționat până la 1892 cu 7 clase normale și o *divisionară la clasa I* (I C. de mai târziu). La 1892, din cauza mulți-

mei elevilor, se înființă o *divisionară și la clasa II* (II B). La 1893, tot pentru aceste motive se crează *clasele divisionare I B, III B, IV B*, rămânând *divisionară de clasa I din 1877, clasa I C*. Tot atunci *clasele I B, II B, III B și IV B* se mutară într'un local deosebit, ne mai încăpând în vechea construcțiune a scôlei, și se numiră *Gimnasiul clasic din Craiova*. Acastă numire s'a dat astfel, fiind că era în intențiunea Ministerului de Instrucțiune de a se separa aceste clase de cele ale liceului și a se forma din ele un *gimnasiu*, însă *clasic*, pe lângă *Gimnasiul real*, aflător atunci în localitate. Dar acăsta nu s'a realizat. — În Ianuare 1895, numărul elevilor din ambele clase II fiind extraordinar de mare se înființă *clasa II C*. Tot din acastă cauză, la 1898, se crea o a *patra clasa I (I D)*, formată din repetenții claselor I (A, B, C) ale liceului și clasei I a gimnasiului real. — Tôte aceste clase, liceu și gimnasiu clasic, avură un singur director, directorul liceului.

Tendințele raționale ale organisatorilor învățămîntului nostru secundar și superior fiind, în timpul din urmă, a se da o direcțiune practică tinerimei care absolve clasele primare, au contribuit, cu drept cuvînt, ca prea mare desvoltare, sub raportul claselor, ce o luase liceul nostru să fie nu numai înfrînată ci chiar trunchiată. Astfel, la 1900 se desființă *clasa I D*, la 1901 *clasa II C*, la 1902 *clasa IV B*.

Pe lângă acastă organisare de clase inferioare, a mai fost de la 1899 și până astăzi și organisarea ultimelor patru clase cu câte trei secțiuni. Cu acăstă ocaziune, s'a pus treptat în aplicare și *programul de studii din 1899*, cu o mică întrerupere în 1900—1901, astfel: în *anul școlar 1899—1900* s'a aplicat programul în *clasa I și V clasică, V modernă,*

V reală cari se creau; în anul scolar 1900—1901 s'a aplicat programul în *clasa II* și s'a creat *clasa VI clasică, VI modernă, VI reală*, în cari s'a introdus programul de *transițiune*; în anul scolar 1901—1902 s'a aplicat programul în *clasa III* și *VII clasică, VII modernă, VII reală* cari se creau, îndepărtându-se programul de *transițiune*; în anul scolar 1902—1903 s'a aplicat programul în *clasa IV* și *VIII clasică, VIII modernă, VIII reală* cari se creau.

În Septembrie 1902, s'a ținut aci *primul examen de absolvire* de liceu, după noua organizare, trecut cu succes de 6 elevi ai liceului nostru și 4 ai *liceului din T.-Severin*.

Astăzi avem la această școală: clasele I A, I B, I C, II A, II B, III A, III B, IV, V Cl, V M, V R, VI Cl, VI M, VI R., VII Cl, VII M, VII R., VIII Cl, VIII M, VIII R.

* * *

Biblioteca a făcut mari progrese. Cărțile s'a înmulțit, s'a catalogat și unele chiar s'a legat. Ea s'a ridicat foarte mult prin însemnatul dar în cărți și mobilier ce i-a făcut *M. S. Regele* la 1885. A mai crescut prin trimeteri de publicațiuni, ca cele de la *Academia Română*, unele *Ministere* și *Institute culturale*; prin donațiuni, ca acea a reposatului *G. Peșiacov* ș. a.; și prin cumpărări făcute, mai ales, din fondurile ce mai mulți ani i-a pus la dispozițiune *Județul Dolj*. De la 1895, ea este instalată în frumoasă sală, anume făcută și mobilată, a construcțiunei actuale. Ea numără în prezent aproape 6000 volume, în peste 4000 de opere, fiind cercetată atât de elevi, cât și de profesori și public.

În Septembrie 1902, în urma demisiunei d-lui *M.*

Strajanu, sarcina de bibliotecar a fost luată de directorul liceului, care a ținut-o până la 30 Ianuarie 1903, când Ministerul a numit ca atare pe d-l *M. Metzulescu*.

* * *

Materialul de studii: *Cabinetul de Fizică*, *Laboratorul de Chimie*, *Colecțiunile științifice* și *Aparatele de Gimnastică* au mers în acest timp îmbunătățindu-se și înavuțindu-se mereu, ast-fel că, în genere, ele pot satisface acum cu folos cele mai indispensabile cereri ale învățămîntului. Tóte acestea ni s'a procurat de către Ministerul Instrucțiunei. Donațiunea din anul trecut a d-lui inginer *Victor Socecú* înlesnesce fórté mult studiul elevilor la Științele Naturale.

Splendidul *amfiteatru* al liceului servește nu numai corurilor, conferințelor elevilor și solemnităților școlare, ci și experiențelor și demonstrațiunilor științifice; iar frumoasa *hală*, destul de bine și complet îndestrată, este, nu numai pentru elevi ci și pentru unii particulari, un loc de exerciții corporale, atât de folositoare sănătăței. Importanta colecțiune de aparate gimnastice, dăruită anul acesta liceului de d-l *George G. Vorvoreanu*, contribuiesc și ea minunat la desvoltarea educațiunei fizice.

* * *

Internatul a urmat avîntul scólei. Stipendiștii au format totdeauna listele anuale ale premiaților și au susținut în studiile lor ulterioare buna reputațiune a liceului.

El a fost condus de la 1888, când s'a retras *G. Constant* din funcțiunea de provisor, de d-l *M. Strajanu*; iar de la 1897, când s'a demis acesta, de d-l

Elie Georgescu, care ocupă acest post până la 1901, data desființării internatului.

Timp de 40 de ani, cât a ființat *internatul*, numărul stipendiștilor, începând de la 25, s'a urcat până la 50 în unii ani și s'a scoborât până la 35 în alții.

Prin ajutóarele ce oferia elevilor, acest internat a adus servicii considerabile clasei sărace; prin rezultatele ce el da societății, acest internat a adus servicii imense Craiovei, Olteniei, României.

* * *

Să spunem ceva despre *construcțiune*.

De la 1866—1888 nu s'aŭ adus clădirei vechiului liceŭ alte îmbunătățiri de cât mici reparațiuni anuale. Acesta a contribuit ca în 1888 localul scólei să fie complet ruinat. De acea, atunci, în urma stăruințelor administrațiunei liceului, Ministerul de Instrucțiune luă măsuri pentru o radicală reparațiune și transformațiune a clădirei. Lucrările acestea începute în Iulie se terminară în Octobrie 1888. Cu această ocasiune s'a îngrădit din nou curtea liceului.

Reparațiunile din 1888 fură așa de pripite și subrede, încât peste doi ani clădirea reveni la starea de mai înainte. Ast-fel, la 2 Octobrie 1890, când *M. S. Regele*, însoțit de *A. S. R. Principele Ferdinand*, vizită liceul, Augustul Patron al scólei fu atât de dureros isbit de aspectul ruinat al clădirei încât recomandă primului ministru care era de față, d-l general *George Manu* și directorului, d-l *Sc. C. Mateiescu*, de a se ocupa serios de această cestiune. Tot atunci, *M. S.* făcu observațiunea că alte orașe de mai puțină importanță ca Craiova, aŭ, pentru liceele și gimnasiile lor, mai de curând înființate, localuri nouă și potrivite cu nevoile timpului.

În urma acestei vizite și după mai multe stăruințe și rapoarte ale direcțiunii liceului, Ministerul de Instrucțiune hotărî, în August 1891, a se face mai întâi un plan al vechii clădiri și un program de lipsurile ce trebuiau satisfăcute.

Dar, în 1892, Ministerul de Instrucțiune se convinge de inutilitatea acestei dispozițiuni și decide facerea unui local nou. Planul acestuia se termină în 1893, când se ținu și licitațiunea și se puse pétra fundamentală. Lucrările se finiră în 1895.

La 7 Decembre 1895, *liceul* cu toate clasele sale și *gimnasiul clasic*, se mutară în noua și grandioasă construcțiune, care, pe lângă sale mari și spațioase de studii, pe lângă mobilier nou, mai avea un apartament pentru inspectori, un mare salon de recepțiune, o frumoasă sală de bibliotecă și un splendid amfiteatru. Acastă construcțiune avea instalațiune electrică și calorifer. Din acestea, s'au desființat apartamentul inspectorilor și dinamul de la instalațiune.

Prin această nouă construcțiune, vechea clădire a liceului era condamnată. De acea, ea se și dărîmă în 1897, când se completară construcțiunile proiectate: locuința directorului, hala de exerciții și casa servitorilor.

Cu toate acestea, lucrările ce mai trebuiesc făcute la acest liceu sunt multe. În prima linie se impune plantarea curții și transformarea ei într'un parc, atât de necesar sănătății elevilor. Acastă inițiativă a luat-o iubitul nostru concetățen, d-l Nicolae P. Romanescu, primarul Craiovei. De această cestiune s'a interesat A. S. R. Principele Ferdinand, cu ocasiunea vizitei ce a făcut liceului nostru în Noembre 1902.

* * *

Profesorii cari au servit, simultan sau succesiv,

la Liceul «Carol I» din Craiova, între 1885 și 1903, au fost, pe lângă o bună parte din cei de la Liceul din Craiova, și următorii: George Anagnostache, Elie Păunescu, Marin Pretorian, Achil M. Gheorghiu, Teodor I. Ionescu, Constantin G. Stravolca, Marius Metzulescu, Charles Pierre, Henri de Gallier, Alexandru Giorocianu, George Nicolaievici, Jean-Boniface Hétrat, Păr. Ion Plevianu, George Protopopescu, Demetru Constantinescu, Nicolae Paulian, Radu I. Corvin, Petre D. Costescu, Victor Anastasiu, Nicolae Moisescu, Vasile Voiculescu, Luigi Sinigaglia, Stefan Ionciovici, Elie Georgescu, Petre Basiliu, Ion Pomp. Părvulescu, Teodor Popescu, Constantin Săvescu, Aurelian Moșoiu, Demetru Vasilescu, Demetru Calligari, Nicolae Saftu, Ion Hesselmann, Petru Popescu, Marin Radian, Aurel A. Suciu, Elie Michailescu, Michail V. Demetrescu, D-r Andrei Iliescu, Christache Georgescu, Christofor Stătescu, George Drugesu, Teodor Georgescu, Ion Soloviu, Locot. Mina Iotta, Const. Fortunescu-Nic., Nicolae Rădulescu, Constantin G. Ionescu, Vasile Turtureanu, Vasile Michailescu, Nicolae Diaconescu, Iuliu Goșanec, Ion I. Stănescu, Vasile Sangeorgian, Victor Vestimian, Ilie Gherghel, Michail St Statu, Anastasie Georgescu, Ion Torceanu, Michail Părvu, Vasile Atanasescu, Oprișan Rădulescu, Marin Demetrescu, Ion B. Miulescu, Andrei Lăzărescu-Nănoveanu, Stefan Ciuceanu, Jules Javet, Nicolae Popescu-Gorgota, Demetru Dan, Ion Florescu, Constantin I. Becescu, Ion Ursu, Stefan Constantinescu, Elie Constantinescu.

* * *

Administrațiunea scólei, a devenit din ce în ce mai grea, nu numai din cauza desvoltărei învățămîntului, ci și din acea a complicatei organizări și a

enormului număr de profesori și elevi ai acestui liceu.—Acastă administrațiune de la 1885—1903 s'a exercitat de următorii—*directori*: *G. P. Constantinescu*, de la 1885 până la 1890 când s'a retras; *Se. C. Mateiescu*, de la Octobrie 1890 până la Iuliu 1894, când a demisionat; *G. I. Bușilă*, de la 1894 până acum;—*secretari*: *G. I. Bușilă*, de la 1886 până la 1890, când s'a retras; *C. G. Stravolca*, de la 1890 până la 1896, când a demisionat; *G. Protopopescu*, de la 1896 până acum.

Inovațiunea care s'a făcut sub acastă administrațiune a fost *Anuarul*. Până la 1887 se publicaū la finele anilor scolari cunoscutele *indice*, cu situațiunea elevilor. În Iunie 1887, din inițiativa și prin îngrijirea secretarului liceului nostru, se publică pentru prima óra la acastă școlă și în țară, *un anuar scolar*: *Anuarul Liceului «Carol I»*, care avu onórea de a fi recomandat oficial de Ministerul Instrucțiunei tuturor scólelor secundare ca model de urmat în viitor pentru astfel de ocațiuni — De la 1898, obligativitatea publicărei *anualelor* de către direcțiunile scólelor secundare, la finele anilor scolari, a fost prevădută prin *Regulamentul scólelor secundare*.—De la 1887 și până acum, exceptând doi ani, direcțiunea acestui liceu a publicat, la finele fie-cărui an scolar, *Anuarul* scólei.

* * *

Populațiunea scólei a crescut neconținut, după cum acésta resultă din arătarea motivelor cari au impus mereu înființări de clase paralele la cursul inferior. Acest liceu, început la 1851 cu 21 elevi, a ajuns, în anii trecuți, să atingă cifra de 1054 elevi; iar acum, de și se află în descrescere de populațiune, el nu numără mai puțin de 886 elevi.

Proveniența acestei populațiuni a fost totdeauna mai mult rurală de cât urbană; mai mult doljană, de cât craiovenă și olténă; mai totă săracă și foarte puțină înlesnită, cu dare de mână și bogată; mai totă română și foarte puțină străină.

* * *

Resultatele liceului nostru sunt numeroase și însemnate. Tot cea ce formeză și înalță pe om, sub ori-ce raporte, s'a căutat a se întipări în mințile, a se sădi în inimile și a se înrădăcina în moravurile elevilor. Astfel: *nivelul studiilor* s'a înălțat considerabil, prin lecțiuni interesante și metodice, făcute de profesori instruiți; *desteritățile* (Desemn și Caligrafie), *cântul, exercițiile* (Gimnastică, jocuri, danțuri, scrimă ș. a.) s'a ridicat la adevărata lor importanță prin maestri pricepuți și muncitori; *experiențele, demonstrațiunile și excursiunile științifice* au devenit un auxiliar puternic și indispensabil al teoriei și studiului de cabinet, mulțumită zelului profesorilor respectivi; *conduita, regularitatea și silința elevilor*, au luat de mult o cale bună, datorită mai marei îngrijiri a părinților și neîncetatei noastre supraveghieri; *promoțiunile* au ajuns calitativ destul de îmbucurătoare, prin interesul ce depunem pentru triumful adevărului și al științei și prin intransigența ce opunem solicitărilor și intervenirilor periculoase și dăunătoare tinerimei școlare.

În fine formarea omului în elevi se completează prin *serbătorile naționale și școlare* cari îi înalță sufletesce. Acestea sunt: 24 Ianuar, 10 Mai și 8 Aprilie.

Acésta din urmă este patronul liceului nostru pe care Ministerul Instrucțiunei ne-a încuviințat a'l ser-

ba încă din 1896, în urma intervenirii direcțiunei scôlei.

Astfel și-a petrecut viața și și-a exercitat până acum activitatea *Liceul «Carol I»* din Craiova.

Acesta e trecutul scôlei noastre de la întemeierea ei până în prezent.

XXII.

Distinsă Asistență,

Acest liceu a avut nu numai rol cultural, ci și social și național.

Dacă astăzi s'a mai risipit ceața trecutului; dacă s'a dus privilegiile; dacă au dispărut clasele rigurose separate; dacă a eșit la ivelă cetățenul; dacă e lege și dreptate, libertate și egalitate, drept și datorie, pentru toți; apoi, trebuie s'o recunoscem, că o părticică, fie cât de mică, de succes în lupta dusă de Români pentru aceste revendicări o are și liceul nostru.

Dacă astăzi avem în țară mulți bărbați cu situațiuni înalte, a contribuit la acesta și șcôla noastră, căci cel puțin $\frac{1}{8}$ din ei datoresc acestui liceu actualitatea lor.

Dacă avem astăzi *Români patrioți* în o *Patrie română*, și aci întâlnim opera liceului nostru. Căci, la 1854, când armatele străine năvălitoare strébăteau țările noastre, fără domnitori, ca pe o altă Polonie, la Craiova, un înflăcărat și fanatic patriot, mărețul *G. M. Fontanin*, protesta înaintea comandanților ruși contra ocupării salelor de studii de aci de către oștirile țarului *Nicolae I*, fapt care i-a atras din partea aceloră ridicarea cu mână armată și ducerea în București, unde a stat, ca și în exil, 7 luni.—Apoi,

după aceea, tot la Craiova, clasele resună—sau de vorbe: *civis romanus sum*, la pronunțarea cărora nu pedentismul ci patriotismul, obliga pe acelaș nemuritor profesor să facă atenți pe elevi, ca și cum ar fi voit să-i identifice cu Romanii, strămoșii lor;—sau de isbândeile machedonului nostru, *Michaiu Vitexul*, cari mai mișcău drojdia de energie ce mai rămăsese în noi,—de *drama de la 1821*,—de *epopea de la 1848* ș. a., povestite de meritosul profesor *B. Calloianu*.

* * *

Fără acest liceu, astăzi ar fi $\frac{1}{6}$ din țară în ignoranță. Fără el, o bună parte din bărbații de astăzi, cari, alternativ, participă și chiar presidă la afacerile publice, ar fi rămas tot în cercul modest al provenienței lor. Fără el, patria română, această *Alma Parens*, n'ar fi făcut multe din progresele ei actuale.

Acest liceu, deci, a răsturnat, a reformat o vechie și a întronat, în parte, o nouă stare de lucruri.

Purtând în o mână făclia luminei și cu cealalta chemând la viață clasa de jos oprimată și desprețuită, acest liceu și-a deschis o pagină în istoria culturii, și-a creat un drept la recunoștința democrației și și-a asigurat un merit în ridicarea patriei române.

* * *

De aceea, ori-unde vă găsiți și ori pe ce treptă socială stați, voi, toți aceia cărora cugetul vă șoptește datoria imperioasă ce aveți acum către această școală și pe cari inima vă mai împinge la avânturi înalte, în această amortelă de porniri generoase, în această crasă de entuziasm, în această lipsă de ideal, dați-vă tributul vostru de recunoștință trimițând o salutare respectuosă acestei

Alma Mater, Liceul Craiovei, cu ocasiunea serbătorei de ađi!

* * *

Acest liceu este astă-đi al treilea în țară ca vechime; printre cele d'întăi ca importanță, și cel d'întăiu prin populațiune școlară, număr de profesori și organizare de învățămînt.

* * *

Acest liceu, în decursul existenței sale pe jumătate seculară, a muncit foarte mult și cu folos. Doveđi despre acesta sunt:

1) *Mile de cetățeni din Oltenia*, pe cari numai el i-a învățat carte într'un timp de 35 de ani, când de la T.-Severin și până la Bucuresci nu mai era alt liceu;

2) *Bărbații pe cari el i-a dat țarei* și cari au ajuns: miniștri, ómeni de stat însemnați, generali, înalți clerici, renumiți profesori, învățați de tot felul, scriitori de merit, artiști, funcționari superiori în genere, magistrați, medici, avocați, ingineri, arhitecți, financiari, proprietari, rentieri, agricultori, comercianți, industriași, întreprindători ș. a.;

3) *Moravurile* pe cari el le-a modificat prin acțiunea sa neconținut educătore și prin influența ce a exercitat asupra elevilor și, prin aceștia, asupra familiilor;

4) *Sentimentele* ce a insuflat prin lecțiunile profesorilor săi;

5) *Curentele de idei* pe cari el le-a creat prin instrucțiunea ce a răspândit-o;

6) *Activitatea* ce a provocat în toate direcțiunile și pe toate țăramurile;

7) *Scólele de fehl său* la cari fără preget să ins-

truesc Oltenii. Acestea toate sunt eșite din munca liceului nostru și pot fi considerate ca fiice sufletești ale sale, de orice personalul lor didactic s'a instruit în cea mai mare parte aci;—de orice rațele binefăcătoare ale acestui focar cultural, Liceul Craiovei, au luminat mințile și au încălzit inimile Oltenilor.

În atare mod, e lesne de înțeles tradițiunea frumoasă și influența considerabilă a acestui liceu în Craiova, în Oltenia, în România.

XXIII.

Acastă muncă a depus-o și aceste rezultate le-a cucerit întrăga legiune de profesori ai acestei școle. Numărul tuturor profesorilor, de la 1851 — 1903, este de 132. Ei se pot împărți în 6 categorii :

1) *Cei morți*—39; 2) *Cei retrași*—8; 3) *Cei cari servesc acum la această școală*—43; 4) *Cei cari servesc la alte școli*—34; 5) *Cei ce ocupă alte funcțiuni*—5; 6) *Cei despre cari nu se știe ce au devenit*—3.

Cât se atinge de numărul elevilor cari au frecventat liceul în acest timp, el trece cifra de 10,000.

Ce s'a întâmplat cu profesorii, s'a vădut în cele spuse acum; ce au devenit unii elevi, s'a arătat mai sus.

Când asociez pe profesori cu elevii mă gândesc la acea viață și lucrare comună care lega totdeauna pe maiestri cu învățăceii lor. În atari circumstanțe, nu mă pot opri de a nu admira pe unii și de a nu ferici pe alții. Câte energii cheltuite, câte sănătăți periclitate, câte vieți repuse; câtă desinteresare, cât devotament, cât patriotism din partea profesorilor! Câte silinți desfășurate, câte speranțe încoronate, câte

idealuri atinse; câtă ardore, câtă pricepere, câtă voință din partea elevilor!

Nu e vorbă, într'acéstă luptă atât de lungă, desfășurată pe un câmp așa de întins, nu toți generalii vor fi fost strategii, după cum nici toți soldații vor fi fost eroi, dar, când victoria este câștigată, partea laurilor se face și unora și altora dintre luptătorii învingători.

Și așa și este; și așa trebuie să și fie! Liceul nostru, în lupta grea dusă de el contra ignoranței care învăluia mințile Românilor, a învins și ast-fel, și-a atins scopul.

Și acum, dacă de pe înălțimea, formată din trofee, pe care ne-aū ridicat predecesorii noștri întru ale scōlei, ne aruncăm ochii minței peste întregul lor câmp de luptă culturală, recunoșcem în vălmășagul ei, pentru a nu vorbi de cât de cei morți și retrași, pe enciclopedicul academician și prea distinsul director *G. M. Fontanin*, pe neuitatul și venerabilul profesor *B. Calloianu*, pe seriosul și metodicul spirit matematic *G. P. Constantinescu*, pe blândul și muncitorul *S. Michălescu*, pe modestul și conștiințiosul educator *G. Arnold*, pe harnicul și demnul *J. Dufour*, pe sîrguitorul și priceputul *G. Cernătescu*, pe ordonatul și vrednicul *D. I. Popilian*, pe istețul și înțeleptul *Pr. D. Brănescu*, pe neobositul și cunoscătorul adânc al clasicismului greco-roman *I. Faur*, pe inteligentul și filosoficul *I. Bombăcilă*, pe învățatul și totdeauna activul *M. Strajanu*.

Onóre și recunoștiință lor și camarașilor lor de luptă!

Exemplul lor să ne lumineze mințile, să ne ridice inimile și să ne armeze brațele în greaua și însemnata noastră misiune!

XXIV.

Distinsă Asistență,

Acest liceu a cărui activitate v'am desfășurat-o are un mare rol pentru viitor.

Astăzi, când tendința capilor instrucțiunii publice de la noi, este a dirige tinerimea școlară spre învățămîntul practic, menirea viitoare a acestui liceu pare a fi de a redeveni el iarăși singurul centru cultural, în Oltenia, cu caracter de preparațiune pentru universitate, după cum a fost și mai înainte, însă pe alte baze, cu alt spirit și cu alte mijloce. Atunci el 'și va impune și mai mult necesitatea, 'și va învedera și mai bine serviciile.

Dată fiind tendința de mai sus, ultima evoluțiune a acestui liceu va trebui să fie nu o *universitate oltenă*, cum se putea spera când învățămîntul nostru avea numai îndrumări universitare, ci un *politehnic olten*.

XXV.

*Distinsă Asistență,
Stimați Colegi,
Iubiți Elevi,*

Incheiînd aci expunerea mea despre trecutul acestui liceu, 'mi îndrept gândul către Augustul Patron al acestei școle, către iubita noastră Patrie și către viitorul acestui Institut de cultură, și dic:

Trăiescă M. S. Regele Carol I și întrégă Familie Regală,—

Trăiescă România Liberă și Independentă,—

Trăiescă Liceul «Carol I» din Craiova.

Cu acesta se încheie partea întâia a serbătorei.

C.

Festivalul.

La ora 2 p. m. a avut loc la Teatrul Național festivalul. El a ținut până la ora 6 p. m.

Acest festival a fost dat de elevii liceului repartizați la *orchestră, coruri, exerciții de scrimă, dansuri, canto, instrumente, declamațiuni și recitațiuni*.

Mulțimea elevilor cari s'aun oferit benevol să participe la festival a fost așa de mare, încât a trebuit să alegem elementele distinse, neputând să'i admitem pe toți.

Astfel se explică bogăția programului care a avut 34 numere și a fost executat 4 ore, fără pause.

Orchestra, instrumentele și unul din coruri au fost sub direcțiunea d-lui I. Soloviu; *canto și alt cor* au fost sub direcțiunea d-lui El. Michailescu; *scrima, dansurile, declamațiunile și recitațiunile* au fost sub direcțiunea d-lui T. Georgescu.

a) *Orchestra liceului*, sub direcțiunea d-lui I. Soloviu, se compune din elevii: *Mladenof Dumitru*, cl. VIII Cl.; *Valnef Nicolae*, *Chițimie Eustațiu*, și *Schrotter* Moritz*, cl. VIII R.; *Eschinasy Abram*, cl. VII Cl.; *Daniel H. Alex.*, cl. VII M.; *Șeșefschî Stanislas*, *Schargel Marcel*, *Marcu Duiliu*, *Petrescu N. Ilie*, *Totescu M. Alex.*, *Teodorin N. Ión*, *Turcenu*

Toma, cl. VI R.; *Teodorescu Michail*, cl. V Cl.; *Miletici Alexandru*, *Constantinescu Scarlat*, cl. V M.; *Daniel A. Constantin*, *Kindilidi Anastasio*, *Brătășanu C. Paul*, *Băltăcenu Grigore*, cl. IV.; *Löbel Iohan*, cl. III A.

De notat este că această orchestră funcționează fără nici o cheltuielă din partea școlii. Ea se compune din elevi, cari iaă în particular lecțiuni de musica instrumentală. Numai la ocasiune ei se reunesc în orchestră.

b) *Corul d-lui El. Michailescu* s'a compus din elevii: *Bădescu Marin*, cl. VIII M.; *Georgescu P. Petre*, *Popescu M. Ștefan*, cl. VIII R.;

Ionescu I. Nicolae, *Michaiescu A. Ión*, *Coșovénu C. Dumitru*, *Cotăescu Ión*, *Sandulian G. Vasile*, cl. VII Cl.;

Nasta Michail, *Eftimopol Ión*, *Stanovici T. Stavre*, cl. VII M.;

Lungu C. Petru, *Popescu C. Marin*, *Isvoranu George*, *Zamfirescu P. Vrancea*, *Călugărescu Pavel*, *Colțescu Teodor*, *Marcus Heim*, *Ionescu C. Aurel*, *Popescu N. Sima*, *Stoiculescu G. Victor*, *Velénu Ștefan*, cl. VI Cl.;

Croitoru Ión, *Nicolescu Ovidiū*, *Glarici G. Belisar*, *Popescu I. Dumitru*, *Enăchescu Nicolce*, *Pața I. Alexandru*, *Sentner Ferdinand*, *Columbeanu Silviu*, *Septville N. Cesar*, cl. VI M.;

Demetrescu N. Ión, *Iliescu D. Ión*, *Popescu St. Constantin*, *Michailescu Petru*, *Șegărcénu George*, *Florescu I. Pavel*, *Ghica G. Constantin*, *Ștefănescu Michail*, *Nișulescu I. Dumitru*, *Rădulescu P. Aurelian*, *Teodorescu Michail*, *Teodorescu C. Grigore*, *Enescu Filip*, *Marinescu I. Ștefan*, cl. V. Cl.;

Demetrescu Petru, *Cherciulescu Virgiliu*, *Gheorghiu N. Ión*, *Rădulescu George*, *Ciocâlțeu I. Alex.*, *Anas-*

tasiade A. Raul, Demetrescu Lucian, Georgescu Titu, Orovénu Titu, Pavlide Constantin, Ștefănescu C. Petru, Strelicescu N. Teodor, Stoicescu A. Nicolae, Tescovénu I. George, cl. V M.;

Eschinasy I. Leon, Gavrilesco Valentin, Popescu C. Marin, Șegărcénu Ión, Constantinescu D. Ión, Tănăsescu G. Teodor, Brătășanu C. Paul, Kindilidi D. Anastasie, Popescu I. Anastasie, cl. IV.;

Drăgescu I. Ión, Sakelario O. Constantin, Constantinescu D. Nicolae, Mailänder Oscar, Poenaru Constantin, Pleșoianu George, Stănescu M. Ión, Predescu Ión, Bozianu George, Giormănénu Dumitru, Oprescu M. Dumitru, Bușilă G. Nicolae, cl. III A.;

Aldea D. Alexandru, Beligrădénu A. Isac, Căndea Petru, Constantinescu St. Alexandru, Cătunénu M. Mircea, Ciocâlțu A. Vintilă, Constantinescu E. Eracle, Dobrotescu Cicerone, Dragomirescu N. Constantin, Demetrescu M. Grigorie, Demetrescu R. Victor, Demetrescu F. Traian, Dobrotescu Nicolae, Herescu A. Ión, Ilarian I. Constantin, Ianculescu D. Dumitru, Ión M. Ștefan, Keiser Aurel, Manoilescu V. Michail, Otetelișanu Gr. Constantin, Orman G. Virgiliu, Oprescu I. Nicolae, Obogénu D. Michail, Pleșoianu D. Aurel, Paulian E. George, Petrescu C. Ión, Rădulescu Paul, Schina Constantin, Strajanu M. Constantin, Simionescu I. Vasile, Țolescu P. Nicolae, Urdăreanu Constantin, Weinberg Frederic, cl. II A.;

Alperin Aron, Georgescu D. Anastasie, Iacob Bercu, Ianculescu I. Michail, Rossmann Marcu, Stoenescu C. Băluță, Cărpinișanu A. Virgiliu, Crăciunescu D. Constantin, Hauser Heinrich, Popescu Gr. Alexandru, Raicovici Anton, Hirsch Moritz, Nicolescu Marius, Cristescu I. Ștefan, Iovănescu Eracle, Stoianovici Constantin, Morgenstern Solomon, Barbian

C. Ștefan, Ceplănu V. Corneliu, Fiedler Gustav, Leorănu Șerban, Vasilescu C. Ión, cl. II B.

c) Corul d-lui I. Soloviu s'a compus din elevii:

Atanasescu M. Teodor, Demetrescu A. Constantin, Dumitrescu Marin, Bădescu Nicolae, Grigorescu Andrei, Oprescu I. Dumitru, Popescu A. Anton, Popescu F. Ión, Radovan D. Sava, Rosenzweig Avram, Schitenescu C. Constantin, Sutescu G. Nicolae, Stănescu George, Tomescu Gr. Nicolae, Weinberg Iulian, cl. VII R.;

Chiliman Victor, Duțulescu M. Marin, Marinescu A. Radu, Donescu I. Tache, Georgescu Grigore, Nicolopol Ștefan, Rosenzweig Ignatz, Sfetcoviță I. Constantin, Ștefănescu V. Aurel, Tudoran R. Michail, cl. VI R.;

Bloșin Stătie, Bușilă G. Ión, Fălcoianu M. Nicolae, Gerstl Raul, Gheorghiu D. Traian, Ilincă D. Marin, Lazăr P. Sima, Michalache M. Dincă, Pomponiu I. Constantin, Popescu I. Dumitru, Sticlete Vasile, Teodorescu C. Nicolae, Orovănu Ión, cl. V R.;

Novac G. George, Drăghicescu Emil, Oprescu I. Nicolae, Petrescu A. Ilie, Săcănu N. Ión, Segal Iancu, Sterian D. George, Stoenescu C. Marin, Zwillinger Wilhelm, cl. III B.;

Alexianu C. Mircea, Bădulescu M. Ión, Benvenisti S. Mircuș, Boțoiu G. Ștefan, Constantinescu E. A. Marius, Demetriadi Sc. Grigore, Demetropol George, Florescu G. Constantin, Graur T. Demetru, Ionescu N. Ión, Lazănu P. Ión, Manolescu V. Vințilă, Moscu N. George, Nasta M. Alexandru, Ionescu St. Constantin, Părăianu Alexandru, Stăncescu C. Orațiu, Turturescu C. Tiberiu, Vălimărescu C. Constantin, Gheorghiu P. Gabriel, Septville F. Emanuel, Sesciorănu George, Melinescu Z. Eugeniu, Băluță Ștefan, Popescu M. Constantin, Fermo A. Leon, Pleșia I. Ión, cl. I A.;

Aderca A. Zelic, Botescu V. Michail, Dină B. Băluță, Economu T. Ión, Iliescu V. Ión, Ionescu N. Marius, Lungulescu D. Ión, Nicolescu T. Petru, Orezenu I. Grigore, Pêtruț V. Traian, Polișorenu N. Virgiliu, Roșu M. Marin, Petroșanu C. Petru, Ștefănescu P. Constantin, Ștefănescu P. Ión, Prunescu N. Nicolae, Pelianu M. Christian, Popescu G. Romul, Vasile I. Ión, Ceplenu Vucol, Ceplenu I. Grigore, Gavrilescu T. Dumitru, Negulescu H. Constantin, cl. I B.;

Diculescu P. Achil, Florescu S. Constantin, Gregorian Michail, Iliescu V. Ión, Ionescu N. Ión, Iureș S. Victor, Liliu A. Leon, Mös Frederic, Ȑprea Michail, Popescu Lucian, Paveliu I. Michail, Sinescu D. Ión, Stănoiu I. Pantelie, Tomescu I. Vasile, Vulcănescu D. Iulian, Vasilescu C. Constantin, Vălcenu D. Michail, cl. I C.

d) Scrimă a fost făcută de două reprise de elevi și anume: una formată de Chintescu Marius, cl. VII M. și Gigurtu Bartol., cl. VI R.; alta formată de Drăgescu Brutus, cl. VI M. și Lazăr Paul, cl. VII M.

Pentru scrimă s'a întrebuințat floreta.

e) Danțurile au fost executate de două reprise de elevi: una formată din elevii mari și anume: Michălescu S. Victor, Rusănescu Ștefan, Velican V. Constantin, cl. VIII R.; Ciocâlțu D. Aurel cl. VII Cl.; Chintescu Marius, Chiciu D. George, Michail St. Ioan, cl. VII M.; Negoescu D. Aurel, cl. VII R.; Marcus Heim, cl. VI Cl.; Drăgescu Brutus, cl. VI M.; — alta formată din elevii mici și anume; Iliescu Vasile, Retexanu George, Tomescu Gr. Teodor, cl. IV; Drăgescu I. Ioan, cl. III A; Stoănescu I. Nicolae, Păunescu A. Ion, cl. III B; Botex Casian, Leoveanu Șerban, Stoianovici Constantin și Tomulescu I. Alexandru, cl. II B.

f) *Canto, instrumente, declamațiuni și recitațiuni.*
Elevii cari s'aû produs la acestea se arată în programul de mai jos.

Programul a fost următorul:

- 1) *Bellini.* Uvertura din *Norma*, executată de *Orchestra*;
- 2) *Hübsch. Imn Regal*, executat de *corurile d-lor El. Michăilescu și I. Soloviu*, și însoțit de *Orchestra*;
- 3) *Versuri*, compuse de elevul *Stoenescu Const.* din cl. VI Cl., cu privire la festival, și declamate de elevul *Stoenescu I. Nicolae* din cl. III B.;
- 4) *V. Solovénu. Imn scolar*, executat de *Corul d-lui I. Soloviu*;
- 5) *Anecdote*, recitate de elevul *Pașchievici A. Sever* din cl. III A.;
- 6) *Versuri*, declamate de elevul *Pătruț V. Traian* din cl. I B.;
- 7) *Massini. Patria Rândunel-lor*, } execut. de *Corul*
- 8) *Mozart. Noptea de Vară*, } d-lui *I. Soloviu*.
- 9) *Violină (Solo).* Elevul *Eschinasy Avram* din cl. VII Cl.;
- 10) *Versuri*, declamate de elevul *Stăncescu C. O-rațiu* din cl. I A.;
- 11) *Glück. Cor din opera Alceste* } execut. de *Corul*
- 12) *V. Solovénu. Soldații (Marș)* } d-lui *I. Soloviu*.
- 13) *Danțul marinarilor și Hora lelelor*, executate de reprisa elevilor mari;
- 14) *Uvertură.* executată de *Orchestra*;
- 15) *Fr. Kücken. Micul soldat*, } execut. de *Corul d-lui*
- 16) *El. Michăilescu. Cetatea Némțului*, } *El. Michăilescu.*

17) *Anecdote*, recitate de elevul *Marcus Heim* din cl. VI Cl.;

18) *Violina* (Duo). Elevii { *Mladenof Dumitru* cl. VIII Cl. și *Șișefski Stanislas* cl. VI R.

Acompaniament cu flautul de elevul *Chițimie Eustațiu*, cl. VIII R.

19) *El. Michăilescu. Dorul Româncei*, { execut. de Corul d-lui

20) *A. Giuliani. Plecarea la război*, { *El. Michăilescu.*

21) *Beriot. Temă și Variațiune*, executată de Orchestră;

22) *Bizet. Corul copiilor din Carmen*, { execut. de Corul d-lui

23) *El. Michăilescu. Cântec de lăgăn*, { *El. Michăilescu.*

24) *Anecdote*, recitate de elevul *Negoescu Aurel* din cl. VII R.;

25) *Violină. Air varié*, executată de elevii: *Mladenof Dum.* cl. VIII Cl.; *Eschinasy Avram* cl. VII Cl.; *Daniel H. Alexandru*, cl. VII M., *Șișefski Stanislas*, *Marcu Duiliu*, *Schargel Marcel*, *Teodorin N. Ioan* cl. VI R.; *Daniel A. Constantin*, *Kindilidi D. Anastasie*, cl. IV; *Löbel Iohan* cl. III A.;

26) *Donizetti. Lucia*, { executate de Corul

27) *Lecocq. Marș militar*, { d-lui *El. Michăilescu.*

28) *Scrima* executată de reprizele arătate mai sus;

29) *Elinescu. Elegie*, { executate la flaut de elevul *Chițimie Eustațiu*, cl. VIII R.

30) *Canto* (Solo). Elevul *Demetrescu Lucian*, cl. V M.;

31) *Canto* (Solo). Elevul *Bădescu Marin*, cl. VIII M.;

32) *Vagues argentines*, executat la piano de elevul *Sutescu G. Nicolae* cl. VII R.;

33) *Canto* (Duo). Elevii *Bădescu Marin* cl. VIII M. și *Demetrescu Lucian*, cl. V M.;

34) *Danțuri naționale*, executate de reprizele arătate mai sus.

Festivalul a avut o reușită foarte frumoasă.

A asistat un numeros public: particulari, profesori, elevi.

Tote numerile au fost mult și de repetate ori aplaudate. În special *danțurile naționale* au stârnit admirațiunea tuturor și a dus entuziasmul la culme.

D.

Decorațiunea.

Încă din ajun construcțiunea liceului a fost splendid decorată de d-l T. Georgescu, ajutat de elevii și mecanicul scôlei.

Sute de stéguri tricolore împodobiaû acest grandios edificiu.

Balconul din față a fost prevădut cu o inscripțiune de lămpi electrice, pe care se citeaû vorbele : *«Jubileul de 50 de ani»*.

În timpul nopței, până la ora 10, aceste cuvinte, luminate în colorile roș, galben și albastru, sclipiau feeric, dând liceului un aspect fermecător care atrăgea atențiunea publicului.

E.

Felicitări.

Pentru a completa această dare de sémă a serbătorei noastre, să reproducem telegramele și scrisorile de felicitare primite cu această ocasiune.

* * *

Din partea *M. S. Regelui*, telegramă:

M. S. Regele a primit cu o vie satisfacțiune telegrama ce I-ați adresat în numele liceului, cu ocazia aniversărei de 50 de ani de la înființarea lui. Majestatea Sa foarte simțitoare la sentimentele ce I purtați a binevoit a mă însărcina să vă transmit Înaltele Sale mulțumiri precum și urările căldurose ce face pentru prosperitatea acestui institut de lumină și cultură.

Mareșalul curței, General Priboianu.

* * *

Din partea d-lui *Ministru al Cultelor și Instrucțiunei publice*, telegrama:

Urez centrului cultural al Otteniei să ducă mai departe lupta ce a dus-o jumătate de secol pentru luminarea nēmului românesc.

Ministru Haret.

* * *

Din partea mai multor foști elevi ai acestui liceu, acum aflători în Buzeu, telegrama:

Foști elevi ai liceului, plini de bucurie pentru aniversarea semicentenarului uneia din cele mai vechi școli secundare din țară, un fel de *Alma Mater* a Olteniei, și recunoscători pentru lumina ce dănsii au primit-o, trimit profesorilor liceului Carol I și directorului său asigurarea unui neclintit devotament. Ei doresc în acelaș timp ca generațiile ce se vor perinda sub înțelepța lor conducere să nu uite un moment gloriosul trecut al acelei părți binecuvîntate de Dumnezeu numită cu drept cuvînt cetatea Romanismului: *Vivat Oltenia Victrix.*

Michailescu, profesor.—Popescu, profesor.—Scrădenu, profesor.—Bărbulescu, avocat,—Potircă, inginer.—Georgescu, magistrat.—Marinovici, magistrat.—Nanianu, funcționar.—Stoicescu, funcționar.—Teodorescu, farmacist.

* * *

Din partea mai multor absolvenți ai acestui liceu, seria 1901, studenți universitari în București, telegrama:

Domnule Director,

Subscrișii studenți universitari Craioveni, în numele colegilor și camarașilor lor, cu părere de rău că nu pot fi față la această măreță solemnitate, se folosesc cel puțin de privilegiul norocit ce-l aduce ziua de azi și vin a vă ruga să primiți caldele lor urări ca un omagiu de pioasă recunoștință ce unanim aduc școlii care 'și serbeză azi 50 de ani de prosperitate și glorie națională. Când pentru cei de față aci ziua de azi e serbătorea minței și desfătarea sufletului, noi nu putem uita că în această școală am primit înțelepciunea clare de cultură și educațiune morală. Urăm dar liceului ce azi face cîntecul vrednicei cetă-

tui a Banilor, unde s'aũ plămădit atâtea idei mari și unde s'aũ recrutat atâtea nobili soldați, hotărâți a le apăra, o noua epocă de muncă și înflorire adusă pe altarul sfânt al patriei, iar destoinicului său conducător, ani mulți de muncă cu rod pentru binele și cultivarea generațiunilor viitoare.

Constantinescu Barbu, Daia Nicolae, Demetrescu Constantin, Demetrescu Petru, Florescu-Calafat, Băculescu Marin, Demetriade George, Iunian Grigore, Marinescu Constantin, Negrénu Constantin, Hirschhorn Leopold, Misbach Felix—Absolvenți 1901.

* * *

Din partea d-lui *Constantinescu*, în numele internilor institutului medico-militar din *Bucuresci*, foști elevi ai acestui liceu, telegrama:

Cu ocasiunea serbării jubileului de 50 de ani de la fondarea liceului, internii institutului medico-militar, adăpați altă dată la primul izvor cultural al Olteniei de sub înțelepta conducere a Domniei-Văstre, exprimă urări căldurose pentru continuă prosperitate și fericit mers.

Constantinescu.

* * *

Din partea mai multor absolvenți ai acestui liceu, studenți universitari în *Bucuresci*, telegrama:

Subsemnații absolvenți ai liceului din Craiova, urăxă, cu ocazia fericitei aniversări, participanților viață lungă, liceului să dăinuiească încă multe secole, spre luminarea generațiunilor viitoare și spre fala nemului și țarei.

Zwilinger, Georman, Schrotter, Negrénu, Missbach, Hirschhorn, Barbu-nénu, Gheringher, Schargel, Negoescu, Bogdănescu, Papinian.

* * *

Din partea d-nei *Lucia Romanescu*, din localitate, scrisórea :

Domnule Director,

D-l Romanescu nefiind întors din Bucuresci, cu părere de rău nu vom puté asista la serbătórea ce organizaşi.

Urám ca ani îndelungaşi liceul să continue a prospera sub excelenta Domniei-Voastre direcţiune.

Primiţi vă rog, Domnule Director, încredinţarea distinsei mele consideraţiuni.

Lucia Romanescu.

* * *

Din partea d-lui *V. Michailescu*, fost elev şi profesor al acestui liceu, acum profesor al liceului din Buzău, o entusiastă şi mişcătóre scrisóre, din care extragem numai părţile referitóre la serbătórea nóstră.

¹/II 1903, Buzău.

Stimate Domnule Buşilă,

Nu fără mare bucurie, am citit în diare scirea că mâine veşi serbătóri cu toţi aniversarea semicentenarului celei mai vechi scoli secundare din Oltenia.

Aş fi dorit mult să particip şi cu trupul la această serbătóre.... 'Mi rămâne totuşi inima şi gândul, şi cu ele particip din tot sufletul.

Amintiri scumpe mă légă de viaţa acestui liceu. Aci, în vremea când era scóla primară, a învăţat părintele meu. Aci, şapte ani de zile, am primit cel mai frumos dar ce 'l póte dori omul : lumina minţii. Aci m'am format.

Mai mult încă. Printr'o norocóasă întâmplare, doi ani de zile am avut marea mulţumire de a respândi

învătătura acolo unde o primisem. Și, în tot timpul cât mi-am trăit viața, într-o formă sașă alta, din zi în zi tot mai adânc s'a înrădăcinat în mine convingerea că nu există colț din țară unde să se fi îngămădit atâta putere românească, câte s'ascunde aici în Oltenia.

Și ca dovadă că sămînța bună ce s'a aruncat a dat rîde, sunt frumósele energii ce au isvorît de aci, și cari forméză mândria întregului nēm.

Indrumarea nouă decî doresc din inimă liceului pe care cu atâta demnitate 'l conduceți, iar Domniei-Vóstre zile multe și bune spre a o vedé realizată.

Cu acésta, rog, fiți interpretul sentimentelor mele de recunoscînță și de iubire față de foștii mei profesori pe cari nu-i uit nici o dată, iar colegilor asigurarea unei plăcute amintiri.

Vasile Michălescu

Profesor la liceul din Buzău.

* * *

De asemenea am primit o scrisóre din partea d-lui *Emil S. Michălescu*, sub-inspector silvic, prin care dăruiesce liceului, portretul părintelui seú *Simeon Michălescu*, fost profesor al acestui liceu de la 1860—1891.

Incheiú aci darea de sémă despre acéstă mărétă și rară serbătóre scolară.

Ea este cu tóte amănuntele, pe cari le-am înregistrat înadins pentru că ele 'și au importanța lor acum póte numai pentru participanți, în viitor de sigur pentru toți.

Urez elevilor pentru cari s'a făcut în special această serbătoare a semicentenarului scólei, să asiste și la cea a centenarului ei.

Noi profesorii suntem mulțumiți și fericiți că am avut norocul să o facem pe acesta.

G. I. Bușilă.
